

STAN PRAWNY
1 STYCZNIA 2021 R.

Prawo cywilne

CZ. II

LAST MINUTE

→ Zobowiązania

→ Spadki

OD.NOWA®

AUTORZY:

Alicja Maciejowska (CZĘŚĆ I, DZIAŁY I–IX)

Michał Kiełb (CZĘŚĆ I, DZIAŁ X, ROZDZIAŁY I–XV)

Sebastian Pietrzyk (CZĘŚĆ I, DZIAŁ X, ROZDZIAŁY XVI–XXXIV)

Anna Gólska (CZĘŚĆ II)

AKTUALIZACJA WYDANIA VII:

Bogusław Gąszcz

OPRACOWANIE REDAKCYJNE I KOREKTA:

Ewa Binda | www.centrumkorekty.pl; Agnieszka Kaszok

PROJEKT OKŁADKI I UKŁADU TYPOGRAFICZNEGO:

Martyna Bargiel | martynabargiel@gmail.com

SKŁAD I ŁAMANIE:

Elżbieta Olma; Adam Niezbecki

FOTOGRAFIA NA OKŁADCE:

© Bartosz Lubicz-Gembalski

Wydanie VII

Bielsko-Biała 2021

Stan prawny: 1 stycznia 2021 r.

ISBN 978-83-66720-43-5

Wydawnictwo OD.NOWA®

43-300 Bielsko-Biała

ul. Mieszka I 38

tel. 33 822 90 90

33 822 97 97

e-mail: zamowienia@wydawnictwo-odnowa.pl

strona: www.wydawnictwo-odnowa.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	12
Wykaz źródeł	13
Wstęp	15
CZĘŚĆ I. ZOBOWIĄZANIA	17
DZIAŁ I. Zagadnienia ogólne (ART. 353–365 K.C.)	18
I. Prawo zobowiązań	18
1. Cechy szczególne zobowiązań	19
2. Cechy i rodzaje świadczeń	20
3. Źródła powstania zobowiązania	22
4. Zasada swobody umów	22
II. Ogólne zasady wykonywania zobowiązań	24
1. Współdziałanie podmiotów	24
2. Sposób spełnienia świadczenia	25
3. Klauzula <i>rebus sic stantibus</i>	27
4. Zasada walutowości	28
5. Zasada nominalizmu i waloryzacja	28
6. Odsetki	30
7. Naprawienie szkody	33
8. Zobowiązanie przemienne	35
9. Upoważnienie przemienne	35
10. Zobowiązania bezterminowe o charakterze ciągłym	37
Pytania kontrolne nr 1	39
DZIAŁ II. Wielość dłużników albo wierzycieli (ART. 366–383 K.C.)	40
I. Zobowiązanie solidarne	40
1. Solidarność wierzycieli	40
2. Solidarność dłużników	42
3. Regresy	44
4. Solidarność nieprawidłowa	44
II. Zobowiązania podzielne i niepodzielne	45
1. Pozycja dłużników	45
2. Pozycja wierzycieli	46
Pytania kontrolne nr 2	47

DZIAŁ III.	Ogólne przepisy dotyczące zobowiązań umownych	
	(ART. 383¹–396 K.C.)	49
I.	Pojęcie i rodzaje umów	49
II.	Wzorce umów	53
	1. Uwagi ogólne	53
	2. Niedozwolone postanowienia umowne	54
III.	Umowa o świadczenie niemożliwe	57
IV.	Nieważność umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie	58
V.	Wyzysk	59
VI.	Umowa przedwstępna	61
VII.	Umowa o świadczenie przez osobę trzecią	63
VIII.	Umowa o zwolnienie dłużnika od obowiązku świadczenia	64
IX.	Umowa o świadczenie na rzecz osoby trzeciej	66
X.	Zadatek	68
XI.	Prawo odstąpienia od umowy a odstępnę	69
	Pytania kontrolne nr 3	70
DZIAŁ IV.	Bezpodstawne wzbogacenie (ART. 405–414 K.C.)	71
I.	Powstanie bezpodstawnego wzbogacenia i sposoby rozliczeń	71
II.	Nienależne świadczenie	74
III.	Stosunek przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu do innych przepisów prawa cywilnego normujących zwrot świadczeń	76
	Pytania kontrolne nr 4	78
DZIAŁ V.	Czyny niedozwolone (ART. 415–449 K.C.)	79
I.	Odpowiedzialność deliktowa	79
	1. Zasady odpowiedzialności	80
	2. Współodpowiedzialność	83
	3. Obowiązek zapobiegania szkodzie	83
	4. Podział odpowiedzialności deliktowej ze względu na cechy zdarzenia, z którego wynikła szkoda	85
II.	Szkoda na osobie – szczególne regulacje	88
	1. Informacje ogólne	89
	2. Roszczenia przy szkodzie na osobie	89
	3. Naprawienie szkody na osobie w przypadku śmierci poszkodowanego	90
	4. Odpowiedzialność za szkody doznane przed urodzeniem	91

III.	Przedawnienie roszczeń	91
IV.	Zbieg podstaw odpowiedzialności	92
V.	Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny	93
	1. Produkt niebezpieczny	93
	2. Przesłanki odpowiedzialności, uprawnieni do żądania odszkodowania oraz osoby odpowiadające za szkodę	94
	3. Przedawnienie roszczeń oraz stosunek do innych reżimów odpowiedzialności	97
	Pytania kontrolne nr 5	98

DZIAŁ VI.	Wykonanie zobowiązań i skutki ich niewykonania (ART. 450–497 K.C.)	99
I.	Uczestniczenie w wykonaniu zobowiązania	99
	1. Przyjmowanie świadczenia	100
	2. Spłata kilku długów	101
II.	Czas i miejsce spełnienia świadczenia	102
III.	Regulacje szczególne dotyczące wykonania zobowiązania	104
IV.	Skutki niewykonania zobowiązań	106
	1. Niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania – odpowiedzialność	106
	2. Uchybienia terminom świadczeń	108
	3. Kara umowna	111
	4. Zwłoka wierzyciela	113
V.	Wykonanie i skutki niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych	114
	1. Umowa wzajemna i świadczenie wzajemne	114
	2. Odstąpienie od umowy	117
	3. Następcza niemożliwość świadczenia	119
	4. Prawo zatrzymania świadczenia	120
	Pytania kontrolne nr 6	121

DZIAŁ VII.	Potrącenie, odnowienie, zwolnienie z długu (ART. 498–508 K.C.)	123
I.	Potrącenie	123
	1. Oddziaływanie potrącenia ustawowego	124
	2. Przesłanki potrącenia	125
	3. Oświadczenie o potrąceniu	127

II.	Odnowienie	129
III.	Zwolnienie z długu	131
	Pytania kontrolne nr 7	132
DZIAŁ VIII.	Zmiana wierzyciela lub dłużnika	
	(ART. 509–526 K.C.)	133
I.	Zmiana wierzyciela	133
	1. Przelew wierzytelności	133
	2. Wstąpienie osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela	136
II.	Zmiana dłużnika	138
	1. Przejęcie długu	138
	2. Przystąpienie do długu	140
	Pytania kontrolne nr 8	141
DZIAŁ IX.	Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika (ART. 527–534 K.C.)	142
I.	Konstrukcja <i>Actio Pauliana</i>	142
	1. Przesłanki działania skargi paulińskiej	142
	2. Niewypłacalność dłużnika	144
	3. Świadomość pokrzywdzenia	146
II.	Wykonywanie prawa zaskarżenia	148
	Pytania kontrolne nr 9	151
DZIAŁ X.	Część szczegółowa (ART. 535–921 K.C.)	152
I.	Umowa sprzedaży (ART. 535–555 K.C.)	152
	1. Przedmiot umowy sprzedaży	154
	2. Obowiązki sprzedawcy	155
	3. Obowiązki kupującego	158
II.	Rękojmia za wady rzeczy (ART. 556–576 K.C.)	160
	1. Rodzaje wad rzeczy i niezgodność z umową	160
	2. Powstanie odpowiedzialności i zwolnienie od niej	162
	3. Uprawnienia z tytułu rękojmi	163
	4. Wygaśnięcie uprawnień kupującego	165
	5. Roszczenie sprzedawcy w związku z wadliwością rzeczy sprzedanej	166
III.	Gwarancja przy sprzedaży (ART. 577–581 K.C.)	167

IV.	Szczególne rodzaje sprzedaży (ART. 583–602 K.C.)	170
	1. Sprzedaż na raty	170
	2. Sprzedaż z zastrzeżeniem własności rzeczy sprzedanej (<i>pactum reservati dominii</i>)	172
	3. Sprzedaż na próbę lub z zastrzeżeniem zbadania rzeczy przez kupującego	172
	4. Sprzedaż z zastrzeżeniem prawa odkupu	173
	5. Sprzedaż z zastrzeżeniem prawa pierwokupu	173
V.	Umowa zamiany (ART. 603–604 K.C.)	175
VI.	Umowa dostawy (ART. 605–612 K.C.)	177
VII.	Umowa kontraktacji (ART. 613–626 K.C.)	181
VIII.	Umowa o dzieło (ART. 627–646 K.C.)	184
	1. Przedmiot umowy o dzieło	185
	2. Obowiązki przyjmującego zamówienie	187
	3. Obowiązki zamawiającego	188
	4. Szczególne warunki dotyczące „dzieła konsumenckiego”	191
	5. Rękojmia i gwarancja	191
	6. Przedawnienie	192
IX.	Umowa o roboty budowlane (ART. 647–658 K.C.)	193
	1. Obowiązki inwestora	195
	2. Obowiązki wykonawcy	195
	3. Podwykonawstwo	195
	4. Wynagrodzenie oraz gwarancja zapłaty	197
	5. Odpowiednie stosowanie przepisów o dzieło	198
	6. Przedawnienie roszczeń	198
X.	Umowa najmu (ART. 659–692 K.C.)	198
	1. Przedmiot najmu	200
	2. Obowiązki wynajmującego	201
	3. Obowiązki najemcy	202
	4. Naprawy i ulepszenia rzeczy	202
	5. Odpowiedzialność wynajmującego z tytułu rękojmi	203
	6. Czysznz najmu	204
	7. Wypowiedzenie najmu	205
	8. Przekształcenia podmiotowe najmu	207
	9. Przedawnienie roszczeń	208

XI.	Umowa dzierżawy (ART. 693–709 K.C.)	209
	1. Przedmiot dzierżawy	210
	2. Obowiązki stron umowy dzierżawy	211
	3. Odpowiedzialność wydzierżawiającego z tytułu rękojmi	211
	4. Czynsz dzierżawny	212
	5. Wypowiedzenie dzierżawy	213
	6. Przedawnienie roszczeń	214
	7. Bezczynszowe korzystanie z cudzej nieruchomości rolnej	214
XII.	Umowa leasingu (ART. 709¹–709¹⁸ K.C.)	215
	1. Przedmiot leasingu	216
	2. Obowiązki finansującego	216
	3. Obowiązki korzystającego	217
	4. Opłata leasingowa	218
	5. Odpowiedzialność za wady przedmiotu leasingu	218
	6. Wypowiedzenie umowy leasingu	218
	7. Opcja wykupu	219
	8. Odpowiednie stosowanie przepisów o najmie i sprzedaży	220
XIII.	Umowa użyczenia (ART. 710–719 K.C.)	221
	1. Przedmiot użyczenia	222
	2. Obowiązki stron	222
	3. Zakończenie użyczenia	223
	4. Przedawnienie	224
	5. Prekarium	224
XIV.	Umowa pożyczki (ART. 720–724 K.C.)	225
XV.	Umowa rachunku bankowego (ART. 725–733 K.C.)	228
XVI.	Zlecenie (ART. 734–751 K.C.)	231
	1. Prawa i obowiązki stron	232
	2. Wygaśnięcie umowy	233
	3. Przedawnienie	233
XVII.	Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia (ART. 752–757 K.C.)	234
XVIII.	Umowa agencyjna (ART. 758–764⁹ K.C.)	237
	1. Prawa i obowiązki stron	238
	2. Zakończenie stosunku	240
	3. Zakaz konkurencji	240

XIX.	Umowa komisju (ART. 765–773 K.C.)	242
	1. Pozycja prawna i obowiązki komisanta	243
	2. Pozycja prawna i obowiązki komitenta	244
	3. Zakończenie umowy	244
XX.	Umowa przewozu (ART. 774–793 K.C.)	246
	1. Przewóz osób	246
	2. Przewóz rzeczy	247
XXI.	Umowa spedycji (ART. 794–804 K.C.)	248
XXII.	Umowa ubezpieczenia (ART. 805–834 K.C.)	250
	1. Przedmiot ubezpieczenia i rodzaje świadczeń z umowy ubezpieczenia	251
	2. Zawarcie umowy, obowiązki stron i przedawnienie	251
	3. Ubezpieczenia majątkowe	254
	4. Ubezpieczenia osobowe	255
XXIII.	Przechowanie (ART. 835–845 K.C.)	257
XXIV.	Odpowiedzialność, prawo zastawu i przedawnienie roszczeń utrzymujących hotele i podobne zakłady (ART. 846–852 K.C.)	259
	1. Odpowiedzialność za utratę lub uszkodzenie rzeczy wniesionych do hotelu lub innego podobnego zakładu	260
	2. Ustawowe prawo zastawu	261
XXV.	Umowa składu (ART. 853–859⁹ K.C.)	262
	1. Prawa i obowiązki stron	263
	2. Odpowiedzialność przedsiębiorcy składowego	264
	3. Wypowiedzenie umowy, przedawnienie i wygaśnięcie roszczeń	264
XXVI.	Spółka (ART. 860–875 K.C.)	265
	1. Wniesienie wkładu	265
	2. Stosunki majątkowe	266
	3. Prowadzenie spraw spółki i jej reprezentacja	266
	4. Zmiana składu osobowego spółki, rozwiązanie spółki i rozliczenia między wspólnikami	267
XXVII.	Poręczenie (ART. 876–887 K.C.)	269
	1. Zawarcie umowy	270
	2. Skutki prawne umowy poręczenia	270
	3. Zaspokojenie wierzyciela przez poręczyciela oraz roszczenia w przypadku istnienia kilku poręczycieli	271

XXVIII. Darowizna (ART. 888–902² K.C.)	272
1. Zawarcie i skutki umowy; polecenie	273
2. Odwołanie i rozwiązanie darowizny. Niedostatek darczyńcy	274
XXIX. Przekazanie nieruchomości (ART. 902¹–902² K.C.)	275
XXX. Renta (ART. 903–907 K.C.)	276
1. Terminy płatności renty	276
2. Renta wynikająca z ustawy	277
XXXI. Dożywocie (ART. 908–916 K.C.)	277
1. Obowiązki stron umowy	278
2. Pozostałe zagadnienia	278
XXXII. Ugoda (ART. 917–918 K.C.)	279
XXXIII. Przyrzeczenie publiczne (ART. 919–921 K.C.)	281
XXXIV. Przekaz i papiery wartościowe (ART. 921¹–921¹⁶ K.C.)	283
1. Przekaz	283
2. Papiery wartościowe	284
Pytania kontrolne nr 10	287
 CZĘŚĆ II. SPADKI	 295
DZIAŁ I. Zagadnienia ogólne (ART. 922–931 K.C.)	296
I. Pojęcie i skład spadku	296
1. Podstawowe pojęcia prawa spadkowego	296
2. Spadek	296
3. Prawa wchodzące w skład spadku	297
4. Obowiązki wchodzące w skład spadku	298
II. Dziedziczenie	298
1. Otwarcie i nabycie spadku	299
2. Powołanie do spadku	300
3. Zdolność do dziedziczenia	301
4. Niegodność dziedziczenia	301
Pytania kontrolne nr 11	303
 DZIAŁ II. Dziedziczenie ustawowe (ART. 931–940 K.C.)	 304
I. Zagadnienia ogólne	304
II. Krąg spadkobierców i kolejność dziedziczenia	305
Pytania kontrolne nr 12	310

DZIAŁ III.	Dziedziczenie testamentowe (ART. 941–990¹ K.C.)	311
I.	Pojęcie i cechy testamentu	311
	1. Zdolność testowania	311
	2. Wady oświadczenia woli	312
	3. Odwołanie testamentu	312
	4. Wykładnia testamentu	313
II.	Forma testamentu	314
	1. Rodzaje testamentów	314
	2. Świadkowie testamentu	318
III.	Powołanie spadkobiercy	320
	1. Wielkość udziałów	320
	2. Podstawienie i przyrost	321
IV.	Zapis i polecenie	323
	1. Zapis zwykły	324
	2. Zapis windykacyjny	327
	3. Polecenie	329
V.	Wykonawca testamentu	331
	Pytania kontrolne nr 13	333
DZIAŁ IV.	Zachowek (ART. 991–1011 K.C.)	334
I.	Pojęcie zachowku	334
	1. Podmioty uprawnione do zachowku	334
	2. Podmioty zobowiązane z tytułu zachowku	335
II.	Wysokość i zasady obliczania zachowku	337
III.	Wydziedziczenie	341
	Pytania kontrolne nr 14	342
DZIAŁ V.	Stanowisko prawne spadkobiercy (ART. 1012–1057 K.C.)	343
I.	Przyjęcie i odrzucenie spadku	343
II.	Stwierdzenie nabycia spadku i poświadczenie dziedziczenia	348
III.	Odpowiedzialność za długi spadkowe	352
IV.	Wspólność majątku spadkowego i dział spadku	356
	1. Wspólność majątku spadkowego	356
	2. Dział spadku	357
	3. Umowy dotyczące spadku	364
	Pytania kontrolne nr 15	367
	Odpowiedzi do pytań kontrolnych	368

Wykaz skrótów

k.c. – Kodeks cywilny

k.k. – Kodeks karny

k.p. – Kodeks pracy

k.p.c. – Kodeks postępowania cywilnego

k.p.k. – Kodeks postępowania karnego

k.r.o. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy

p.a.s.c. – prawo o aktach stanu cywilnego

pr. aut. – ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych

pr. bank. – ustawa o prawie bankowym

Wykaz źródeł

- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1359 ze zm.)
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1575 ze zm.)
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1320 ze zm.)
- Ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1192 ze zm.)
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1231 ze zm.)
- Ustawa z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1910 ze zm.)
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1333 ze zm.)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1444 ze zm.)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 30 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1896 ze zm.)
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminnym i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 611 ze zm.)
- Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1076 ze zm.)
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 895)
- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1292 ze zm.)
- Ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 121 ze zm.)
- Ustawa z dnia 4 października 2018 r. o spółdzielniach rolników (Dz.U. z 2018 r. poz. 2073)

Ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2094)

Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 463 ze zm.)

Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości odsetek ustawowych z dnia 14 lipca 2020 r. (M.P. z 2020 r. poz. 626)

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 września 2015 r. w sprawie określenia wzoru wykazu inwentarza oraz sposobu udostępniania druków tego wzoru (Dz.U. z 2015 r. poz. 1537)

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 stycznia 1965 r. w sprawie testamentów wojskowych (Dz.U. Nr 7 poz. 38)

Wstęp

Od.Nowa z dumą przedstawia już siódme wydanie *Last Minute. Prawo cywilne cz. II*, uwzględniające ostatnie zmiany w Kodeksie cywilnym i przedstawiające stan prawny na dzień 1 stycznia 2021 r.

Wierzimy, że powtórka może być szybka i skuteczna – zwłaszcza jeżeli wybierzesz opcję *Last minute* i wyruszysz z nami w podróż po prawie cywilnym. Nasza formuła *All Inclusive* opiera się na przedstawieniu niezbędnych informacji:

- w niezwykle przejrzystej formie;
- z wykorzystaniem wielu tabel i diagramów;
- z licznymi przykładami ułatwiającymi zrozumienie i zapamiętanie informacji;
- uzupełnionych pytaniami kontrolnymi, dzięki którym upewnisz się, że wiesz już wszystko!

Dzięki temu niewiadome znikną, a nasza wspólna przedegzaminacyjna podróż stanie się czystą przyjemnością!

REDAKCJA